

Valtioneuvoston asetus kansallisesta tuottavuuslautakunnasta VM034:00/2018

Ehdotetun tuottavuuslautakunnan lisäarvo Suomen talouskehityksen ja talouspolitiikan tarpeiden arvioinnissa ei ole itsestään selvä. Suomessahan on jo ns. TUKUSETO, joka arvioi kustannuskilpailukykyä ja sen mahdollistamiseksi tuottavuuskehitystä. Toisaalta talouspolitiikan arviointineuvosolla on laaja mandaatti arvioida talouspolitiikkaa. Lautakunnan perustamista voidaan kuitenkin puolustaa, jos sen tehtävä pystytään käytännössä määrittämään näitä toimijoita täydentäväksi ja resurssikäyttö pysyy kohtuullisena.

Neuvoston suosituksen ja perustelumuistion mukaan lautakunnan tulisi diagnosoida ja analysoida tuottavuuden ja kilpailukyvyn kehitystä hyvinkin laajasta näkökulmasta (innovointi, investoinnit, inhimillinen pääoma, kustannustekijät jne.) lyhyellä ja pitkällä aikavälillä yhtenäisen ja yhteismitallisen kehikon avulla. Tämä raportoitaisiin vuosittain tuottavuus- ja kilpailukykyraportilla.

Annettu tehtävä on suuri ehdotuksessa esitettyihin resursseihin nähden. Lautakunnassa on neljä henkilöä oman toimensa ohella. Asetuksen mukaan asioiden valmistelua ja hallintoa varten lautakunnalla on sihteeristönä valtiovarainministeriön kansantalousosasto. Tehtävässä onnistuminen riippuu ratkaisevasti kansantalousosaston lautakunnan käyttöön osoittamista resursseista. Tästä seuraa, että lautakunnan kyky tuottaa analyysiä, joka on ”riippumaton kaikista julkisista viranomaisista, jotka vastaavat tuottavuus- ja kilpailukyky politiikkojen suunnittelusta”, on hallinnollisesti haastava tehtävä. Riippumattomuuden turvaamiseksi olisi voitava varmistaa ja myös jollakin tavalla ulospäin osoittaa, että lautakunta tosiasiallisesti määrittää kansantalousosaston sille tekemän työn sisällön ja että johtopäätökset jäävät selvästi lautakunnan tehtäviksi. Tästä olisi syytä tehdä asetukseen tai työjärjestykseen selvä kirjaus.

Asetuksessa lautakunnan kolme jäsentä olisivat taloustieteellisten tutkimuslaitosten (oletettavasti ETLA, PT, PTT) ehdottamia. VMn muistiossa jäsenet olisivat laitosten työntekijöitä. Tuottavuuslautakunnan jäsenet tekevät päätyötään tutkimuslaitoksissa. Tämän vuoksi tehtävästä määritelty palkkio tulisi mitoittaa niin, että se mahdollistaa riittävän ajan varaamisen tehtävän toteuttamiseen.

Edellä mainittuun vuosittaiseen raporttiin voidaan muistion mukaan lisätä erityinen osa, jossa tarkastellaan tarkemmin jotakin tuottavuuteen tai kilpailukykyyn liittyvää ajankohtaista aspektia. Tämä osa voitaisiin muistion mukaan laatia esim. taloustutkimuslaitosten yhteistyönä tai hyödyntämällä ministeriöiden tilaamien TEAS-hankkeiden tuloksia. Muistio ei ota kantaa siihen, millä resursseilla taloustutkimuslaitokset tämän yhteistyöraportin tekisivät tai kuka tekisi raportin, joka hyödyntäisi TEAS-raportteja. Tämä edellyttää selkeyttämistä.

Asetuksen mukaan lautakunta voisi tilata tuottavuutta ja kilpailukykyä arvioivia tutkimuksia ja selvityksiä. Tämä mandaatti on epäselvä. Lautakunta on riippumaton, mutta valtiovarainministeriö päättää lautakunnan tarvitsemien tutkimusten ja selvitysten rahoituksesta vuosittain. Riippumaton lautakunta tarvitsee rahoituksen, jonka käytöstä se voi päättää itse.

Kunnioittavasti



Vesa Vihriälä

toimitusjohtaja